

Výlučné a uzavřené postavení Doudlebska bylo zničeno založením královského města Budějovic roku 1265. Jižní Čechy dostaly tím středisko průmyslové, obchodní a strategické, k němuž od té doby táhlo nejen celé Doudlebsko, nýbrž i Netolicko, Bechyňsko a Chýnovsko. Ačkoliv však Budějovice a nejbližší okolí bylo osazeno většinou Němci, přece staré Doudlebsko nepodlehlo germanisaci. Antagonismus národnostní způsobil, že Budějovice kulturně nepůsobily tak pronikavě na okolí, jako by byly bez této okolnosti, a tím se vysvětluje, že Doudlebsko tak dlouho si zachovalo zvláštní svůj ráz.

Škoda, že smrt zabránila spisovateli, aby myšlenky tuto načrtnuté podrobněji mohl někdy rozvésti a odůvodnit. J. Kapras.

JUDr. Jan Pohl: Kniha černá nebo smolná královského svobodného města Rokycan z let 1573—1630. Publikace městského musea v Rokycanech. Čís. 4. V Rokycanech 1911. Stran VIII a 80.

Dějiny trestního práva u nás jsou v literatuře právní jen velmi chudě zastoupeny, a ani materiálu vydaného není mnoho. Proto jest každý příspěvek vítán, třebaš podával jen vydání pramenů, jako jest to s Pohlovou Knihou černou města Rokycan. V úvodě popisuje krátce vydavatel rukopis knihy, zmiňuje se o některých věcech z obsahu knihy a o několika otázkách z trestního řízení staročeského. Nedopatřením patrně mluví autor o Koldínových Právech městských jako o soukromé sbírce tehdy v městech platícího zvykového práva, ač to byl zákonník sněmem schválený a zbudovaný na právu pražském, brněnském a římském.

Obsahově jest kniha rokycanská podobná všem podobným knihám černým neb smolným, kde již ze jména patrně jest, že větší část protokolaných výslechnů byla v mučírni. V knize zapisují se výslechy jednotlivých trestních činů se týkající, a na konci krátce poznamenán konečný osud obviněného. Většinou jedná se o nejrozmanitější druhy čarodějství, krádeže, loupeže, méně vyskytá se zabití a vražda, zhárství, cizoložství, násilné smilstvo a j. Tresty jsou upálení na hranici, zahrabání za živa, oběšení na řetěze aneb stětí, tu a tam vyšel někdo pouze s vypálením cejchu a vy-mrskáním z města. Případů trestních není sice mnoho, avšak celým způsobem postupu výslechu podávají zajímavý obraz trestního řízení své doby.

Na konci knihy připojen stručný rejstřík. Kniha je velmi vkusně vypravena a, ačkoliv celé uspořádání její ukazuje, že počítá v první řadě s širšími kruhy čtenářskými, bude i odborníku dobrým materiálem.

J. Kapras.

Církevní právo.

Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte, Kanonistische Abteilung.

Redakce usnesla se minulého roku rozšířiti časopis tak, aby vedle oddělení romanistického a germanistického založeno bylo oddělení kanonistické. Vydavateli a redaktory tohoto od-

dělení jsou Oldřich Stutz (zároveň spoluredaktor oddělení germanistického) a Albert Werminghoff. V redakčním oznámení se uvádí, že pěstovány tu budou dějiny círk. práva katolického, evangelického i státního, čímž doplněny býti mají dějiny práva římského i německého, s vývojem práva církevního v různých směrech spjaté. Na víru a dogma „jako na vědecké předpoklady vzniku práva církevního“ bude brán stejný zřetel jako na hospodářské a kulturní podmínky právního života církevního v minulosti. Články, které odpovídají těmto požadavkům a hoví duchu kritické a historickoprávní metody, budou vítány.

První svazek kanonistického oddělení vyšel koncem r. 1911 s bohatým obsahem. Samostatnými články jsou tu zastoupeni spisovatelé: Conrat, Eichmann, Galante, v. Hörmann, Leder, Stutz, Viard, Werminghoff. Připojena je rozsáhlá hlídka literární. *Hobza.*

L. Luzzati, Freiheit des Gewissens und Wissens, Studien zur Trennung von Staat und Kirche, něm. překlad Dra J. Bluwsteina (Lipsko, Duncker Humblot 1911, XIV + 155 str.).

Nejde o pouhý překlad díla „Libertà di coscienza e di scienza,“ Milano 1909, nýbrž o německé vydání autorem doplněné a opatřené zvláštní jeho předmluvou. Autor je bývalý ministerský předseda italský a professor ústavního práva v Římě. Jeho vynikající osobnost politická dodává výkladům o svobodě náboženské, o pravé toleranci, o rozluce mezi státem a církví a o poměru vědy k náboženství zvláštní zajímavosti. Kniha povstala z pojednání a přednášek různého data.

Úvod tvoří pojednání o konstitučních zásadách rozluky mezi státem a církví. Přívrženci tohoto systému vycházejí jednak z víry, jednak z nevěry. Je mnoho lidí, kteří nedovedou si představit církev bez pomoci státní. Zkušenost však učí, že úplná volnost církvi více prospívá a také hmotné prostředky přivádí měrou větší, než činí stát za to, že je strážcem svědomí. Bez opravdové tolerance tíhne každá náboženská společnost ku světské moci a k ovládnání státu jménem božím. Duch inkvisice zdá se tu a tam oživovati. Tím více třeba míti před očima nesmazatelné zásluhy oněch apoštolů a mučedníků svobody náboženství a vědy, která je požadavkem nového, konstitučního státu. Svoboda náboženská měla by býti základem sociálního života, historie však ukazuje, že po všech ústavních svobodách přichází naposled jako koruna celého díla. Poměry mezikonfessijsní jsou nejlepším kriteriem konstitučního režimu. — Na to líčí se krátce rozlukové právo v *A m e r i c e*, kde rozluka přišla k duhu zejména církvi katolické, v *J a p o n s k u* (rozluka od r. 1875, císař vzdal se všech božských poct církve buddhistické, od r. 1890 obligatorní světské vyučování morálce na školách veřejných) a ve *F r a n c i i*, která přivedla problem rozluky na denní pořádek evropských států. Francouzskému zákonodárství rozlukovému vytýká autor zbytečnou a neprozíravou ostrost proti Římu. V *I t a l i i* je nynějším výborným zákonodárstvím půda pro rozluku připravena, ale den rozluky tu ještě nenadešel. Nejvyšší chválou zahrnuje autor rozluku *ž e n e v s k o u*, jež by měla býti vzorem pro budoucí zákonodárství.